

Силабус курсу «Свобода совісті і релігійна свобода»	
Освітній ступінь – магістр Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 031 Релігієзнавство Освітньо-професійна програма «Релігієзнавство» Компонент освітньої програми: обов'язковий	
Кількість кредитів: 3 Дні занять: згідно з розкладом занять Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи Рік навчання: II, Семестр: III	
Мова викладання: українська	

Керівник курсу

III

Доктор філософських наук, професор **Филипович Людмила Олександрівна**

Контактна інформація

lfilip56@gmail.com +38067 9599281

Опис дисципліни

Дисципліна «Свобода релігії і релігійна свобода» надає інформацію про виникнення ідеї свободи совісті, її історичне розгортання через поняття свобода совісті, свобода віровизнання, свобода релігії, свобода церкви, свобода в релігії, релігійна свобода.

Курс розрізняє філософське і правове, релігійне і релігієзнавче розуміння свободи совісті/свободи релігії, формує уявлення про зміст і структуру поняття. Студенти усвідомлюють генезу «свобода совісті» від античної доби до наших часів, знайомляться з християнським, ісламським та буддистським розуміння свободи і свободи совісті. Світські інтерпретації свободи совісті зафіксовані в міжнародних документах, українському законодавстві, порівнюючи їх можна визначити стан релігійної свободи в Україні та світі.

Курс знайомить із європейським, американським, пострадянським досвідом гарантій і захисту релігійних свобод. Особлива роль приділяється законодавству України, що формує повагу до законодавства в сфері свободи совісті, систематизує знання про державну політику в сфері свободи совісті.

Даний курс пропонується сьогодні для студентів тих спеціальностей, де він украй необхідний для їх професійної діяльності, зокрема: богословам, релігієзнавцям, історикам. Він включає в себе розділи з релігієзнавства, теології, історії, права, філософії, культурології. Опірається на теологію і право – це екзегетика і герменевтика Святих книг), теологічних дисциплін (основ віри і догматики (тобто фундаментальної теології), літургіки, теології моральної (морального богослов'я) і пастирського богослов'я, канонічного права та ін.), філософії та ряду наукових дисциплін, що складають його міжпредметну основу, а саме: етнологія релігії, футурологія релігії, праксеологія релігії, аксіологія релігії, феноменологія релігії, географія, політологія, дипломатія, інформатика тощо.

Навчальний контент

Теми	Результати навчання
Змістовий модуль 1 Свобода релігії і релігійна свобода як предмет вивчення	
Тема 1. Свобода релігії як предмет дослідження і вивчення	Ознайомити студентів із основними поняттями і термінами, які мають відношення до сфери свободи совісті та релігійної свободи; розкрити зміст свободи релігії як предмету дослідження і вивчення.
Тема 2. Свобода совісті: зміст і структура	Розкривати суть свободи совісті і свободи релігії як базових для людини і суспільства свобод. Знати зміст соціальних концепцій церков щодо свободи, свободи совісті, релігійної свободи.
Тема 3. Історія постановня релігійної свободи в світі та Україні	Знати коротку історію унормування прав і свобод людини в сфері релігії і віровизнання в світі та Україні. Характеризувати історичні етапи формування ідеї та концепції свободи релігії.
Тема 4. Основні поняття та їх змістовне наповнення	Знати і розуміти зміст основних понять (свобода совісті, релігійна свобода, свобода віросповідання, свобода церкви, Закон про свободу совісті і релігійні організації, толератність тощо).
Змістовий модуль 2 Свобода совісті і свобода релігії в європейському, світовому та українському законодавстві	
Тема 5. Сучасне законодавство про свободу совісті в Європі та Америці.	Систематизувати та вміти аналізувати відомості про основні закони, які регулюють сферу свободи совісті та віровизнання в Європі й Америці.
Тема 6. Сучасне законодавство про свободу совісті в Україні.	Систематизувати та вміти аналізувати відомості про основні закони, які регулюють сферу свободи совісті та віровизнання в Україні. Сформувати навички складання релігійної карти населеного пункту, створення міжконфесійних об'єднань, координаційних рад при ОДА, роботи з ЗМІ та громадськими організаціями з питань свободи совісті і релігійних організацій.
Тема 7. Закон про свободу совісті та релігійні організації.	Ознайомитись з законом про свободу совісті та релігійні організації в Україні, механізми його реалізації. Підготувати студентів для протидії порушенням в сфері свободи совісті, навчити захищати свободу віри іншого, інших.
Тема 8. Міжнародні документи, які регулюють сферу свободи совісті і релігійну свободу.	Знати основні міжнародні документи, які регулюють сферу свободи совісті. Навчити студентів користуватися електронними базами даних про свободу совісті, зокрема спеціальною довідково-енциклопедичною літературою, офіційними

	сторінками релігійних організацій, державних органів влади, міжнародних структур і центрів.
Тема 9. Свобода совісті й толерантність.	Знати про стан релігійної свободи, небезпеки, толерантизації взаємин церков і держав, церков і церков в світовому та українському вимірі.
Тема 10. Державні гарантії свободи совісті.	Ознайомити студентів з основними пріоритетами та гарантіями державної політики в сфері свободи совісті. Знати про правові і світоглядні запобіжники у справі переслідувань за релігійною ознакою; знаходити шляхи порозуміння між представниками влади і церкви в ім'я інтересів громадян.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-2	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК-5	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
ЗК-8	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК-9	Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК-10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК-11	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
СК-1	Здатність критично осмислювати проблеми у сфері релігієзнавства і на межі галузей знань, аналізувати наукові здобутки та результати релігієзнавчих напрямів і шкіл.
СК 3	Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення у галузі релігієзнавства, розв'язувати сучасні релігієзнавчі проблеми.
СК 4	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування емпіричних даних та теоретичного матеріалу з використанням усталених і новітніх методів релігієзнавства.
СК 5	Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі релігієзнавчого знання.
СК 12	Здатність застосовувати багатоманіття методологій релігієзнавства при вивченні феномену релігії.
СК 13	Здатність виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу.
РН-1	Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, конструювати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку і професійного самовдосконалення.
РН-3	Застосовувати сучасні методики і технології, володіти способами інформаційно-описової діяльності, систематизування даних, структурування, опису предметної сфери.
РН-5	Вміти виявляти потенційні зв'язки предметних знань релігієзнавства і застосовувати їх у процесі аналізу актуальних суспільних проблем.

PH-6	Ефективно взаємодіяти у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різних рівнів, релігійними організаціями, віруючими й невіруючими особами.
PH-8	Вміти виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу; систематизувати факти релігійного життя суспільства; інтерпретувати релігійні події та явища на основі розуміння специфіки впливу релігії на суспільні процеси.
PH 9	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань релігієзнавства до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
PH 10	Приймати ефективні рішення при розв'язанні складних задач і проблем релігієзнавства та у ширших контекстах, зокрема в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

Літературні джерела

1. Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К.: Світ знань, 2000 (Тема XXIV).
2. Государства и религи в Европейском Союзе (опыт государственно-конфессиональных отношений). М., 2009.
3. Закон про свободу совісті та релігійні організації. 1991 р.
4. Історія релігії в Україні. Том 10. Релігія і Церква років незалежності України. – Київ-Дрогобич: Коло, 2003. Розділ 4 (С. 365–436), розділ 5 (С. 536–546).
5. Історія релігій в Україні. В 10-ти тт. К., 1997–2013.
6. Климов В. В. Свобода совісті, церква, релігійність в українському суспільстві років незалежності. Вибрані праці. К., 2009.
7. Майдан і Церква: хроніка подій та експертні оцінки. К., 2014.
8. Національна безпека і оборона. Матеріали щорічного опитування. 2004–2021. К.: УЦЕПД ім.О.Разумкова.
9. Правові основи свободи совісті, релігії та релігійних організацій. Міжнародні та українські правові документи. К., 2002.
10. Релігієзнавчий словник. К., 1996.
11. Релігійна панорама. Щомісячник. 2000–2007. Сторінка «Свобода совісті».
12. Релігійна свобода на перехресті епох, країн і культур. Вип. XIX (част. 1). За ред. А. Колодного. К., 2016.
13. Релігійна свобода. Журнал. 2019 «№ 22–23; 2020 № 24, 25; 2021, № 26–27. <https://uars.info/index.php/rs/issue/archive>
14. Релігійна свобода. Щорічник. Вип. 1–21. К., 1996–2017.
15. Релігійна свобода: актуалізація сімейних цінностей. За ред. А. Колодного і Л. Филипович. Вип. XXI. К., 2018.
16. Релігійна свобода: взаємини держави та релігійних організацій – правовий і політичні аспекти. Вип. X. За ред. А. Колодного, М. Бабія, Л. Филипович. К., 2006.
17. Релігійна свобода: гуманізм і демократизм законодавчих ініціатив у сфері свободи совісті (міжнародний і український контекст). Вип. IV. За ред. А. Колодного і О. Сагана. К., 2000.
18. Релігійна свобода: державно-церковна політика в Україні як фактор формування громадянського суспільства. Вип. XIV. За ред. А. Колодного і О. Сагана. К., 2009.
19. Релігійна свобода: законодавство України про свободу совісті – європейські стандарти та українські реалії. Вип. XI. За ред. А. Колодного і М. Бабія. К., 2007.
20. Релігійна свобода: контекст державно-церковних відносин. Вип. II. За ред. А.Колодного. К.,1998.

21. Релігійна свобода: мас-медіа, школа і Церква як суспільні фактори утвердження свободи віросповідань. Вип. V. За ред. А. Колодного. К., 2001.
22. Релігійна свобода: міжконфесійний діалог як складова становлення громадянського суспільства. Вип. XII. За ред. А. Колодного, М. Бабія і Л. Филипович. К., 2008.
23. Релігійна свобода: міжконфесійні відносини в умовах суспільно-політичних трансформацій. Вип. IX. За ред. А. Колодного. К. 2005.
24. Релігійна свобода: моделі державно-церковних відносин. Вип. I. За ред. В. Єленського. К., 1997.
25. Релігійна свобода: природа, правові і державні гарантії. Вип. III. За ред. А. Колодного. К., 1999.
26. Релігійна свобода: релігійне життя України і світу з умов свободи релігії і віросповідань. Вип. XX. За ред. А. Колодного і Л. Филипович. К., 2017.
27. Релігійна свобода: релігія в постмодерному суспільстві: соціально-політичні, правові та конфесійні аспекти. Вип. XIII. За ред. А. Колодного і О. Сагана. К., 2008.
28. Релігійна свобода: свобода буття релігії в сучасному соціумі. Вип. XVII–XVIII. За ред. А. Колодного. К., 2013–2014.
29. Релігійна свобода: свобода релігії і демократія – старі і нові виклики. Вип. XV. За ред. А. Колодного. К., 2010.
30. Релігійна свобода: свобода релігії і міжрелігійний діалог – глобальні виміри і локальні вияви. Вип. XVI. За ред. А. Колодного. К., 2011.
31. Релігійна свобода: свобода релігії і національна ідентичність. Вип. VI. За ред. А. Колодного. К. 2002.
32. Релігійна свобода: свобода релігії і переконань за умов сучасних викликів. Вип. XIX (част.2). За ред. А. Колодного і Л. Филипович. К., 2016.
33. Релігійна свобода: теоретичні і практичні виміри оптимізації міжконфесійних відносин. Спецвипуск. За ред. А. Колодного. К., 2008.
34. Релігійна свобода: уроки минулого і проблеми сьогодення. Вип. VII. За ред. А. Колодного. К., 2003.
35. Релігійна свобода: функціонування релігії в умовах свободи буття. Вип. VIII. За ред. А. Колодного і М. Бабія. К., 2004.
36. Санников С. В. Двадцять століть християнства. Учебное пособие в 2 томах. Одесса-СПб., 2001.
37. Свобода религии или вероисповедания: общие принципы и правовые условия реализации данного права в различных государствах. Минск, 2014.
38. Свобода релігії та віросповідання в Україні в контексті дотримання міжнародних стандартів з прав людини та основних свобод. Харків, 2005.
39. Танасійчук А. Релігійна свобода в Україні. Юридичне-історичне дослідження законодавства 1919–2000 рр. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. 232 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів та відповідно до критеріїв якості знань). Перескладання модуля відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20 %.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються не більше 5 балів. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за

погодженням із викладачем.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (тема 1–4) – усне опитування, тести	30
Змістовий модуль 2 (тема 5–10) – усне опитування, тести	50
Підсумковий контроль (теми 1–10) – тести	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст семінарських робіт.
- 3) Завдання для підсумкового контролю (тести).
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE.